Lietas Nr. C29760112

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2016.gada 20.jūlijā
Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
priekšsēdētāja L.Kraule,
tiesneši R.Vīva un J.Mauliņa
ar sekretāri D.Paegli, piedaloties AS "DNB banka" pārstāvim /Pers.A/, izskatīja atklātā tiesas sēdē /Pers.B/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2015.gada 11.marta spriedumu civillietā AS "DNB banka" prasībā pret /Pers.B/ un /Pers.C/ par parāda piedziņu.

Tiesas kolēģija tiesas sēdē

k o n s t a t ē j a :

Aprakstošā daļa

AS "NORD/LB Latvija" kā aizdevēja un /Pers.B/ kā aizņēmēja 2003.gada 28.augustā noslēgušas kredīta līgumu Nr.1386/03H18, ar kuru /Pers.B/ izsniegts aizdevums 12000 USD, ar atmaksas termiņu 2013.gada 27.augustā. 2006.gada 15.maijā puses līgumu grozījušas, nosakot aizdevuma valūtu no USD uz EUR, konvertējot un nosakot neatmaksāto kredīta summu 7417,09 EUR (turpmāk – Aizdevums-1).

AS "NORD/LB Latvija" kā aizdevēja un /Pers.B/ kā aizņēmēja 2006.gada 13.februārī noslēgušas kredīta līgumu Nr.1147/6H18, ar kuru /Pers.B/ izsniegts aizdevums 73000 EUR, ar atmaksas termiņu 2031.gada 12.februārī. 2006.gada 29.maijā puses līgumu grozījušas, palielinot aizdevumu līdz 84440 EUR (turpmāk – Aizdevums-2).

Saistību nodrošināšanai, kas izriet no Aizdevuma-2, galvojumu kā pats parādnieks devis /Pers.C/, kurš atbild par saistībām, kas izriet no konkrētā līguma un tā grozījumiem, izņemot grozījumus par izsniedzamā kredīta maksimālā apmēra palielinājumu.

Saistību, kas izriet no Aizdevuma-1 un Aizdevuma-2, nodrošināšanai /Pers.B/ ieķīlājusi par labu AS "NORD/LB Latvija" viņai piederošo nekustamo īpašumu /adrese A/.

2011.gada 18.februārī AS "DnB NORD Banka" brīdinājusi /Pers.B/ un /Pers.C/ par uzņemto saistību neizpildi un kredīta līgumu pirmstermiņa izbeigšanu ar 2011.gada 28.februāri.

2012.gada 10.septembrī AS "DNB banka" cēlusi prasību tiesā, vēlāk to precizējot, pret /Pers.B/ un /Pers.C/, lūdzot piedzīt no /Pers.B/ parādu 3796,59 EUR. Piedzīt no /Pers.B/, bet piedziņas neiespējamības gadījumā no /Pers.C/, parādu 21346,10 EUR. Lūgusi atzīt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos nokavējuma procentus. Prasītāja norādījusi, ka ir ievērojusi kredīta līguma nosacījumus par kredīta izsniegšanu. Atbildētāja nav izpildījusi pielīgtās saistības, jo nav nodrošinājusi nepārtrauktu ieķīlātā nekustamā īpašuma apdrošināšanu, tāpēc to veikusi prasītāja, kas radījis izdevumus 15,98 Ls. Atbildētāja kavē no Aizdevuma-1 izrietošos pamatsummas maksājumus no 2010.gada 4.jūnija, bet procentu maksājumus no 2010.gada 4.augusta. No Aizdevuma-1 izrietošās saistības ir 3796,59 EUR, kas sastāv no pamatparāda 3622,11 EUR, procentiem par kredīta lietošanu 45,78 EUR, līgumsoda 105,96 EUR un apdrošināšanas izdevumiem 22,74 EUR.

Atbildētāji no Aizdevuma-2 izrietošos pamatsummas un procentu maksājumus kavē no 2010.gada 4.jūnija. No Aizdevuma-2 izrietošās saistības ir 21346,10 EUR, kas sastāv no pamatparāda 20696,83 EUR, procentiem par kredīta lietošanu 363,03 EUR un līgumsoda 286,24 EUR.

Ar 2015.gada 11.marta Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas spriedumu prasība apmierināta. Tiesa spriedumā norādījusi šādus apsvērumus.

Atbildētāji nav izpildījuši pielīgtās saistības. Pēdējie parāda pamatsummas maksājumi veikti 2010.gada 8.jūlijā.

Puses kredīta līgumos atbilstoši Civillikuma 1589.pantam pielīgušas prasītājai tiesības prasīt pirms termiņa kredīta atmaksu un pielīgto saistību izpildi, kaut to izpildes termiņš vēl nebūtu pienācis, ja kredītņēmējs kavē maksājumus vairāk par 30 dienām. Prasītāja tiesīgi atkāpusies no kredīta līguma izrietošajām saistībām un pieprasījusi kredīta atmaksu pirms termiņa.

Atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 1.panta 2.punktam atbildētāja atzīstama par patērētāju, kura saņēmusi finanšu pakalpojumu. Atbilstoši minētā likuma 6.panta trešās daļas 8.punktam līguma nosacījums par aizdevējas tiesībām vienpusējā kārtā atkāpties no kredīta līguma saistībām nevar tikt uzskatīts par netaisnīgu līguma nosacījumu, jo atbildētājai arī pielīgtas tiesības vienpusēji pirms termiņa izbeigt starp pusēm pastāvošās saistības – ar izpildījumu.

Atbildētāju mantiskā stāvokļa pasliktināšanos un kopējo ekonomisko situāciju valstī tiesa, atbilstoši Civillikuma 1657.pantam, nav atzinusi par nepārvaramu varu, kas atbrīvotu atbildētājus no pienākuma izpildīt saistības, kas uzņemtas ar tiesīgi noslēgtu līgumu.

Atsaucoties uz judikatūru, tiesa secinājusi, ka prasītāja nav aprēķinājusi procentus vai līgumsodu par laika periodu pēc līguma darbības izbeigšanas *(skat. Augstākās tiesas 2015.gada 20.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-19/2015).* No Aizdevuma-1 izrietošie līgumiskie lietošanas procenti 45,78 EUR aprēķināti par laiku no 2010.gada 4.jūlija līdz 2011.gada 3.februārim, bet līgumsods 105,96 EUR par laiku no 2010.gada 8.jūlija līdz 2011.gada 16.janvārim. Savukārt, no Aizdevuma-2 izrietošie līgumiskie lietošanas procenti aprēķināti par laika periodu no 2010.gada 4.maija līdz 2011.gada 3.februārim, bet līgumsods 286,24 EUR aprēķināts par laiku no 2010.gada 8.jūlija līdz 2011.gada 17.janvārim.

Atbildētāji pieļāvuši neatļautu saistību nokavējumu, tāpēc ir pamats piedzīt pielīgto līgumsodu. Līgumsods gan Aizdevuma-1, gan Aizdevuma-2 gadījumā nesasniedz pat 10% no pamatparāda, tāpēc atzīts par samērīgu un atbilstošu Civillikumam un Patērētāju tiesību aizsardzības likumam.

Atbilstoši Aizdevumā-1 pielīgtajām saistībām, no atbildētājas piedzenami izdevumi 22,74 EUR par ieķīlāto ķermenisko lietu apdrošināšanu.

Atbilstoši Civillikuma 1692., 1693., 1694.pantam un judikatūrai pilnīgas piedziņas vai daļējas piedziņas neiespējamības gadījumā no /Pers.B/ subsidiārā galvinieka piedzenams no Aizdevuma-2 izrietošais kopējais parāds 21346,20 EUR.

Par minēto tiesas spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi /Pers.B/. Apelatore, atsaucoties uz Kredītiestāžu likuma 1.panta pirmās daļas 5.punktu, norādījusi, ka kredīta līgums pēc satura neatbilst Civillikuma 1934.pantam.

Sakarā ar nokavējumu vienas puses paziņojums par atkāpšanos no līguma pielaižams tikai atbilstoši Civillikuma 1589.pantam.

Tiesa nav vērtējusi, ka parādniekam tiesības atkāpties no līguma pielaižamas tikai ar saistības izpildījumu pirms termiņa, zaudējot šīs tiesības iestājoties maksāšanas grūtībām. Tiesa nav analizējusi, vai tiesība pārcelt līguma izpildes termiņu, to samazinot, atbilst likumam, kas jāvērtē pēc Civillikuma 1415.panta.

Tiesa spriedumā nav norādījusi, ka atbilstoši Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta 2.[1]daļai līguma noteikumu tulkojumu veikusi par labu atbildētājam. Kredītu līgumu 8.2.1. un 10.5.2.punkts ir netaisnīgi līguma noteikumi, jo rada bankai normatīvajos aktos nerakstītas tiesības. Pielīgtā tiesība vienpusēji atkāpties no līguma jāvērtē atbilstoši Civillikuma 1.pantam.

Bankas tiesības vienpusēji lauzt līgumu ir pretrunā pušu tiesiskās vienlīdzības principam, jo tie samazina ar likumu noteikto pušu atbildību, nosaka priekšrocības bankai un ierobežojumus patērētājam, nosaka, ka patērētājs atsakās no savām likumīgajām tiesībām sagaidīt, ka līgums tiks pildīts visu līguma laiku.

2006.gada kredīta līgumā pielīgtā līgumsoda likme 0,3% dienā ir 108 % gadā, ko nevar uzskatīt par proporcionālu un samērīgu, ievērojot, ka pie samērīguma noteikšanas jāņem vērā visas kreditora intereses un parādnieka spējas. Tiesa nav vērtējusi procentu likmes atbilstību Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta trešās daļas 4.punktam.

Motīvu daļa

Novērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma motīvus, apelācijas sūdzības argumentus un lietas materiālus to kopumā, tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzība ir noraidāma.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā konstatētie apstākļi un norādītie apsvērumi ir pareizi un pietiekami, tāpēc atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta ceturtajai daļai pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu, apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Pretēji apelatores norādītajam, tiesas kolēģija atzīst, ka kredīta līgums pēc satura atbilst Civillikuma 1934.panta noteikumiem, kas nosaka, ka ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietas. Nav šaubu, ka ar aizdevuma līgumu aizņēmējam var tikt nodota gan nauda, gan arī citas atvietojamas lietas, līdz ar to Civillikumā dotais aizdevuma līguma definējums nav pretrunā ar Kredītiestāžu likuma 1.panta pirmās daļas 5.punktā norādīto kredīta līguma jēgu, proti – naudas nodošana klientam īpašumā par atlīdzību (šajā gadījumā kredīta lietošanas procentiem) uz rakstveida līguma pamata, kas uzliek klientam pienākumu noteiktā laikā un kārtībā atdot naudu kredītiestādei. Konkrētajā gadījumā Kredītiestāžu likums kā speciālais likums konkretizē un precizē vienu no aizdevuma veidiem.

Tiesas kolēģija noraida apelatores argumentu, ka aizdevuma līgumā pielīgtās tiesības vienpusēji atkāpties no līguma ir pretrunā ar līgumslēdzēju pušu tiesiskās vienlīdzības principu, nostādot atbildētāju neizdevīgā stāvoklī.

Atbilstoši kredīta līgumiem prasītājam bija pielīgtas tiesības vienpusēji atkāpties no līguma un prasīt no kredītņēmēja pilnīgu no līguma izrietošo saistību pirmstermiņa izpildīšanu, ja kredītņēmējs ilgāk kā 30 dienas neveic pilnā apmērā maksājumus saskaņā ar maksājumu grafiku (līguma Nr.1386/03H18 8.2.1.punkts un līguma Nr.1147/6H18 10.5. 2.punkts).

Saskaņā ar Civillikuma 1589.pantu vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pieļaujama tad, kad šāda tiesība ir bijusi pielīgta, kā tas ir šajā gadījumā.

Tiesas kolēģija nevar pievienoties apelatores viedoklim, ka šie līguma noteikumi ir atzīstami par neatbilstošiem Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta 2. un 2.[1]daļai, jo tie skaidri un nepārprotami nosaka kredīta devēja tiesības prasīt saistību pirmstermiņa izpildīšanu un norāda kādos gadījumos šī tiesība izlietojama.

Turklāt, patērētāja tiesībām un kredītiestādes pienākumiem, saskaņā ar šo likumu, paredzēts speciāls regulējums likuma 8.[1]pantā, proti, saskaņā ar šī panta pirmās daļas 3.punktu kredīta devējam nav tiesību pieprasīt patērētājam, kas nav pieļāvis būtisku līguma pārkāpumu izsniegtā kredīta pirmstermiņa atmaksu. Savukārt, šī panta ceturtajā daļā noteikts, ka kredīta samaksas maksājumu kavēšana ilgāk kā par 60 dienām vai biežāk kā trīs reizes gada laikā, katru reizi ilgāk par 30 dienām, ir būtisks līguma pārkāpums.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētāja kredīta maksājumus bija kavējusi vairāk kā septiņus mēnešus, līdz ar to pieļāvusi līguma noteikumu būtisku pārkāpumu, līdz ar to prasītāja vienpusēja atkāpšanās no līguma un saistību pirmstermiņa izpildes pieprasījums nav atzīstams par patērētāja tiesību pārkāpumu.

Atbildētājas ģimenes ienākumu būtiska samazināšanās neatbrīvo viņu no uzņemto saistību izpildes saskaņā ar 1587.pantu pat radušos izpildīšanas grūtību dēļ, jo uzņemoties kredīta saistības kredīta ņēmēja pienākums ir atbildīgi izvērtēt savas iespējas līgumu izpildīt, tajā skaitā arī paredzēt izpildījuma grūtības, kas var novest pie nelabvēlīgām sekām, t.i., kredīta atmaksas pirmstermiņa pieprasījuma, kā tas arī noticis šajā gadījumā.

Tiesas kolēģija noraida apelatores argumentu, ka tiesa nav vērtējusi procentu likmi, t.i., pienākumu maksāt 0,3 % dienā, ja kredītņēmējs neveic maksājumus saskaņā ar grafiku. Šajā daļā pirmās instances tiesa ir devusi savu vērtējumu un tiesas kolēģija pilnībā pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motīvam, ka izvērtējot līgumsoda apmēru kopsakarā ar pamatparādu un nokavējuma ilgumu, tiesai nav pamata atzīt to par nesamērīgu no Civillikuma un Patērētāju tiesību aizsardzības likuma kā speciālo tiesību normu konteksta, jo pieprasītais līgumsoda apmērs nesasniedz pat 10 % no līgumu pamatparāda.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 40.pantu no /Pers.B/ piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumu par lietas izskatīšanu apelācijas instances tiesā 8,80 EUR, kas nav iemaksāti līdz lietas izskatīšanai, tos pieskaitot pie lietas izskatīšanas izdevumiem, kas piedzīti ar pirmās instances tiesas spriedumu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432. - 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a :

Piedzīt no /Pers.B/ (personas kods /personas kods/) par labu AS "DNB banka" (reģistrācijas Nr.40003024725) no 2003.gada 28.augustā noslēgtā kredīta līguma Nr.1386/03H18 izrietošo pamatparādu 3622,11 EUR (2545,63 Ls), līgumiskos kredīta lietošanas procentus 45,78 EUR (32,17 Ls) par laika periodu no 2010.gada 4.jūlija līdz 2011.gada 3.februārim, līgumsodu 105,96 EUR (74,47 Ls) par laika periodu no 2010.gada 8.jūlija līdz 2011.gada 16.janvārim un apdrošināšanas izdevumus 22,74 EUR (15,98 Ls), kopā 3796,59 EUR (trīs tūkstoši septiņi simti deviņdesmit seši *euro* un 59 centi (2668,26 Ls).

Atzīt AS "DNB" banka tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no /Pers.B/ likumiskos procentus 6 no simta gadā no kredīta līguma Nr.1386/03H18 pamatsummas 3622,11 EUR.

Piedzīt no /Pers.B/ (personas kods /personas kods/), bet piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā no /Pers.C/ (personas kods /personas kods/) par labu AS "DNB banka" (reģistrācijas Nr.40003024725) no 2006.gada 13.februārī noslēgtā kredīta līguma Nr.1147/6H18 un

2006.gada 29.maija grozījumiem pie šī līguma izrietošo pamatparādu 20696 EUR (14545,81 Ls), līgumiskos kredīta lietošanas procentus EUR 363,03 EUR (255,14 Ls), līgumsodu 286,24 EUR (201,17 Ls) par laika periodu no 2010.gada 8.jūlija līdz 2011.gada 17.janvārim, kopā 21 346,10 EUR (divdesmit viens tūkstotis trīs simti četrdesmit seši *euro* un 10 centi (15002,19 Ls).

Atzīt AS "DNB" banka tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no /Pers.B/, bet piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā no /Pers.C/ likumiskos procentus 6 no simta gadā no kredīta līguma Nr.1147/6H18 pamatsummas 20696,83 EUR.

Piedzīt no /Pers.B/ par labu AS "DNB banka" valsts nodevu 644,18 EUR (452,73 Ls) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 16,63 EUR, kopā 660,81 EUR (seši simti sešdesmit *euro* un 81 cents), bet piedziņas pilnīgas vai daļējas neiespējamības gadījumā no /Pers.B/ piedzīt no /Pers.C/ valsts nodevu 583,43 EUR (410,04 Ls) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,83 EUR (5,50 Ls), kopā 591,26 EUR (pieci simti deviņdesmit viens *euro* un 26 centi).

Noteikt 10 dienu termiņu sprieduma labprātīgai izpildei pēc tā spēkā stāšanās.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā trīsdesmit dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Pilns sprieduma teksts sagatavots 2016.gada 20.jūlijā.

Priekšsēdētāja L.Kraule

Tiesneši R.Vīva

J.Mauliņa